

Berken Bereh

ÊŞ

Helbestin bijartî

Berken Bereh: ÊŞ

Ji weşanên SÎ

2001

Çapa dijîtal

Malpera Amûdê

2/2002

www.amude.de
info@amude.de

Çapkirin bêyî destûra

Berken Bereh û malpera Amûdê qedexe ye

PÊŞGOTIN

min ev helbest
ji jiyaneke bextreş
hizan û
bi pepukî bihurî derxist
Û min ev
li moxila berxwedanê xist
bi xwîna şehîdan şûşt
bi xeyalên dîlan xemiland
ji ber vê
kesên dil kîroşk, tirsok
û ne xwedî gotin
ji spêdre
bila nexwîne.

GER HÛN BIXWAZIN

Ger hûn bixwazin
Binasin êş û jan û kovaniyê
Şevêk li welatê min bibin mêvan.

Ger hûn bixwazin
Binasin mirinê
Li baskên qulingên koçber binihêrin
Bêhna şewatê tê ji wan.

Ger hûn bixwazin
Evînê binasin
taldeya rojhilata dilê xwe bipelînin
bê çawa diteyisin bi ken stêrk.

Ger hûn bixwazin
Welatê min binasin
Vekin deriyê agir û rojê
kevoka mirovheza heftreng
Dê bifire ber bi we.

ROJBAŞ

hûn her şeveq tîn
bi çavên xwe yên xilmaş bûyî
bi xeyalên xwe yên esmer
û bi cil û bergên zîval -zîvalî
mêvaniya vî dilê çikspî.

hinek ji we lal in
hinek ji we ker û qop
"s"yê dîke "ş"laleş
hûn tev "o" yê dikin "û"
roj heta dawî
wek palyaçoyan em dibêrêve ne.

hûn her roj tîn
bi stranên xwe yên bê miraz
bi destên xwe yên xizan
û zimanê jibîrbûyî
bi herikîna her dilopek evîna min
guleke vedibe di bîbûka çavên we de.

wisa dilsoz û wisa diltenikin hûn
dûrû û nemelaqî nebûye para we
bi deng difikirin û diramin
ji gulekê naziktire bedena we
gotinek nexweş bê gotin
awirek nexweş bê vedan
dicemide dilê we
agir xwe berdide hinavan

her şevê tîn şagirtên min
ji bo evîne,
şaristanî,
zanyariyê
mîna pisîkek navmalî rudinin
mîna karxezalek
û gelek caran parîk nan jî nexwarine

biborin zarokno!
ez jî dilkovan û jehrxwarim
vêdişêrim xizanî û tengezariya xwe
vedişêrim dudiliya xwe
ji vê jiyana çêbûwar.

lê bibexşînin
her ku hûn bibêjin "rojbaş"
bêhtir berxwedêr dibim
bêhtir bi jiyane ve tem girêdan ez!

MIRINEKE BÊDENG

quncikek xewleyî tarî a jiyânê;
dipêşbirkê de ne qulingên baskzîv
goga wan rojiya mirinê.

hêdî hêdî û nerm û nerm
roj dema dixeyide ji gerdûnê
şerm dîke, sorsorkî dibe
wisa
dîwar winda bû ewil
kulîna gulgulî piştê
çavên min barkirin ji ser rû
ne ji dengê
ku mîna gayê serjêkiri
orîna neviyên mođolan bû ya
minê bigota qey
di xwewneke tahlökî de
avjenî dikim ez.

sirsirka di hejmart
kêliyên şoravî
bi qewlê beqên avî
îroj bîst û çar bû
şanzdeh rojên din
wê yek derî nemîne
girtî li bihûştê horiyan

çivîkan anî
mizgîniya dilê we yê kezebşewat
çavên we yên karxezalî
hevqas belok nîn bûn çî ma
u mîna korek
jiyane dipelînin
an
gumana we heye
ji azadiyê
lew ma
qasî qultek xwerû to
bi çermê wêrekiyê dipêçim
û berdidim ji lutkeyan
pîroz dikim dahatûya li goma.

îroj ne baş im
çemekî tehl diherike
ber bi dev;

ji asika qulqulî
bablîsok lidarî
li ser tiliyan
û ji guliyan
şewatek dogehî dizê.

roj heftê û çar caran hûr bû
heftê melayketan zend û bendê xwe şidandin
heft bira û heft xwişkan
hefsed derî rûxandin
û di kevaneka jî de
bi heft tîpa navek hat kolandin.

spas
ne hewceye
stêrk di cihê xwe de xweşin
kulilk li bahçeyan
dest û pêçî di kar û xebatê de

roj nîvro
xwedevand dihesidin
ji delaliya bejnkulilka
şeytên dike xwe bixwe ji kerba
ecacok di kuna xwe de dilerize
û dibeice mela
peyv di gewriya wî de bi singeşing digindire

navê min
bêhneke xweşî mize
radipêçe bajêr seranser
koroyek diafire lezûlez

Koro/
te nepejirand
jiyanek sîqalî
hê bîst salî
bîst cara bîst bû temen
honikahiya ba
germahiya rojê
bêhna kulilkên çiyê
û tahma hingiva şemzînanê
tu yî
bi navê te sond dixwin
bi dilsozî
çiyayî!

Kilamekî distrê dengbêjekî kor
Ji xeynê rojê

Gulberoj dikevin dîlanê.
Û ez jî
Li ser dengê bajêr direşînim xweliya te
Ji bo pêşerojê!

BÊGUMAN

Bêguman
Tiştine xweşik jî diqewimin
Van rojan
dixwazin bankayek damezirînin kurd
Malperek hatiye avakirin di internetê de
Şaxek zêde bû ye li partiya gel
Kovarek... pirtûkek din tê weşandin
Hê berf ne bariye hûn dizanin
Rê û robar tev de vekirîne
Xalê xelef ji nexweşxanê derketiye
Keçeke serî li NÇMê daye
dixwaze hînî zimanê xwe bibe
Rojname dîsa dest bi dayina pêvekê kir
Roja şemiyar
Nameyek şandiye hevala min
Bi peyvên ji gul çêbûyî
Du rist zêde bûn li helbesta min
Piştî mehekê.
Guh bide stranên kalekî
Veke deriyê dilê xwe heta dawî
here li çolê bigere hinekî
cixarek bikişîne li bin siya darekî
bikişîne nava xwe bayê ji çem difûre
hinavê mirov honik û paqij dike
Bê guman va
Tiştine xweş jî çêdibin
Li nîv-welatekî.

JI KERBA

Me xwe dirêj fikir her şev
Li ser doşekên hirî
Pala xwe dida
Stranên tije hêvî-girî
Çaya qedexe vedixwar
Cixara qaçax dikişand
Li ser banên ji herî.
Û me
Bi dilovanî
Bi evîndarî temaşe fikir
Agirê şivanên pîroz
Yê li ser çiyayê hemberê me vêdiket.

Xewn û xiyalên me radigihandin bajarên dûr
Qulingan ref bi ref
Jêbirka êş û janan bû
Bayê Cûdî yê hênik
Awazên zîz û diltenik.

Hinekî lêv zuwa
Qirik tahl
Xizan jî bûna
Me nedida jiyana xwe
Bi ya qralan.

Niha giya jî şîn nabe
Ji şerma xwe
Çivîk hew tolaz difirin
Û stêrk naçirûsin
Li gundê me yê talankirî.

Ji kerba
Bi keskesora xemilîne xewnên me
û stranên me
hê bêhtir tije mêranî!

BIBORIN

Ez
Ken û hêvî
Dil û evîna xwe diguvêşim
Li ser
Êş û jan û birînên we direşim
Ger min destûr negirtibe ji we
Li min biborin!

DAXWAZ

Dixwazim
hew binase
ew dilê delal
ew dilê xweşik
ew dilê tenik û mindal
êş û janan

Bila bi binevş û beybûna bixemilin
xewn û xiyal,
bila tim bazdin bextewariyê
ew destên hevrişimî
çavên karxezal,
û bila ji wê bedena te ya narîn
tenduristî bifûre
sibeh, şev û êvar!

DERGÛŞ

çi bêjim bê feyde ye
hatin û çûn a min bi hev ra
ji xwe
hê nav jî li min nehatibû kirin.

DAYIK

va bêbavan
pirtukên pîroz jî nexwendine
ji evînê bê par in
berxê min di dergûşê de ma
destên min bûn dareke hişk
û me hev hembêz nekir.

ZAROK

min digot qey
ev jî listokek e
hey hawar dikim
kes nayê banga min
goga bavê min îroj kirî jî
ma di hewşê de
wê kî pê bilîze gelo
kes ma?

MAMOSTE

çiqas li min xweş dihat
evînê hînê zarokan kim
hevaltî, biratîyê
hê zengila betlanê lê nexistibû
ev mirin çima
û li depreşê nivco ma
nivîsa serfiraziyê.

AXA

ev çend mal û milk
ev çend dirav û zêr
û bêdadiya min
nekarî rawestîne mirinê
min digot wê em ne tê de bin
çima em haydan nedan?

XORT

min gustîlkek kirîbû
ji bo gulbihara xwe
va em bi hev re çûn
wê bidin yeke din
min ji bo wê hewce nema.

HELBESTVAN

kê digot
wê evqas bi wate be helbesta me
ku tucar pêûsa min
xwîn nerijand.

ŞIVAN

hê nû zayîbû
berxa bizîna bedew
yekcar şîr nemêtîbû hê
li ber xwe nakevim
bizanin
me bi hev re veşêrin
di bextê we de me
bi seyê har re.

XWEDA

e jî şaş mam, bawer kin
kê destûra vê komkujiyê da?
li min biborin
ketime bextê we

MIROVAHÎ

hûn bi hev re mirin
bi wekhevî, bi biratî
rûreşî para me!

DÎROK

bû deqek tenî
rûnişt li ser eniya min
navê te Helebçe

PERE

roj 24 saet
li vî bajarê kûnde
tu yî axaftina sereke
ey pere!
sondxarime
mirina min bi destê te be jî
naçim ji te re sicde!

DE WERE

roj bihûrîn
demsal,sal
çend cara kûlîlk vekir darbehîv
hîv xwe çend cara nû kir
nayê hejmartin mehrûmê
tu nehatî!

ne şêx ne mişarix
ne axa ne beg
qeşmerek nema
min xwe ne avêtiyê
tu cardin nehatî!

temen tirş
rû tije kirş
bajar
hejar û jar ma
min efara te jî xwar
yar
de were!
de were!
jiyan li min bike bihar!

BAJARÊ ZAROKTIYA MIN LÊ BIHÛRÎ

Piştî deh salan
-nepirsin çima?
bû me mêvan
bajarê zaroktiya min lê bihûrî
tîrmeh giya nehiştîbû tevde hişk
quling daketî bûn lûtkeyên zinaran ji germa
bajar dinav bahoz û toz
bajar qalik digûherand
û tu dibêjî qey
ne baran û berf
dirav barîbû bi salan.

li bajarê zaroktiya min lê bihûrî
ne dehla Miradê Hûhan mabû
ne aşê Xalo Şahîn
ne keniya hemgê Bilal
ne rû yê bajar yê kizirî
hatibû jibîrkin roja gûnayê jî.

bajarê zaroktiya min lê bihûrî
her sibeh
bi diravan dişo
rû yê xwe!
mînak bûkek dixemile
bi gulên bi destçêbû yî
bê bêhn
ne xwezayî.

bajarê zaroktiya min lê bihûrî
dest û ling mezin kiribû bê hempa
lê ser
wek berê dergûşî
bê hîs
sews
û gêj.
çend dirûşmên me mabûn
çend ramûsan
li ser dîwaran
min wan da hev
niha pênc rûbarin
diherikin li kolanan
û ji nûve şax veda
hêvî bi renga pirpirokan.

li bajarê zaroktiya min lê bihûrî
mirovêkî kal
bû lewendekî xort
vegera min bi kubarî

gavên min tije fort!

Ç A R Î N

Çil sal xelatî ne rojek neyartî
aştîxwaz,xêrxwaz û gerdûnî be
gel perwer,mirov perwer,mêvan perwer be
da tu car roj ji ser jiyana te kêr ne be!

Ç A R Î N

roj bihûrîn,demsal sal
ne bira ne birazî ma ne mam ne jî xal
rû qermeçî, guh sist bû bû me kal
bi serneketim; ne welat bû azad ne bûm xwedî dost û yar!

HER EZÊ BIMIRIM

Li ser wechê stranan kul û keseran kon vegirtiye
Di Dîroka bajarê zarokatiya min a bi xwin hatiye nivisandin da
Bizanin
hûtên rûreşiyê
avakarên bêdengiyê
kurmên ji xwina min zîldayî
heta ku
li kolanên xewnên min evîndarên kelogirî
li ser pêşîra min bendemanên bêrîkirinê
ji gulên evînî û azadiyê
ji fêkiyên tahmhingiv têt nebin
ne ji ya xwe têt xwar
ne jî serî li ber we ditewinim!

û tu
Yara dil lim qijilandî
Carek ne kenî ji min re
Ramûsanekê ne şînî ji durva jî
Nayê hedara min
Roj hezar carî
Agirê ji bo te têt gurkirin
Hestên xwe pê neşûm.

û dawî
Ji min gotin
An tu yê werî min bi bextewariyê bikujî
An ji kerba nehatina te ezê xwe bikujim!

KENGÊ EM BÊNE BA HEV

kengê em bêne ba hev rû bi rû
çavên te min dibin deryayên bê ser û binî
agirek dojhê berdide hinava min
lêvên ji şekirê quloqulo û sorsorkî
çivîka tolaz a hestan difire ji ser dil
û dest û lingên min xar û vaçî dibin.
Nizanim çima?

bayê çiyayê li pora te aliqî
girêka dixê deng û awazan
peyvên xweşik kû min ji bo te amade kiribûn
dixeyidin ji min
qudûmên min dişkên
nikarim xwe liser lingan bigirim
dilerizim
spiçolkî dibe rû
nizanim çima?

Kengê em bèn ba hev rû bi rû
Em neyên ba hev çêtir e
An wê
Minak berfa tav dîtî bihelim û bimirim
An jî
Ji hesûdiyê wê bajar xwe bikuje.

BI ME RE XWEŞ E

em dibêjin stranan herî xweş delala min
herî xweş em dînvîsin û dixwînin helbestan
û dema me hez kir
ji vira heta ba Xwedê
mînak serkaniyek zela û paqij
wek şîrê dayikan
helal û avnedîtî.

bêhtir li bejn û bala me tê kovanî delala min
hesret bêhtir li me
û necamêrî
hê neketiye ferhenga me.

jiyan bi me re xweş e delala min
hevaltî bi me re
wek sûlavek
wek çemê Dijle nazenîn
diherikin di masûlkeyên jiyane de
dijîn
tê ra xwe.

bi me re xweş e bîranîn delala min
mirin bir me re xweş e
li ser çiyayekê
di grewekê de
di dil da evîn
berxwedayî heta dawî.

XWENÎN

ne rengên me mînak hev bûn
ne temen
ne jî
xewn û xeyal
û xwestekên me
di navbera me de
bi hezaran kilometr rê
deryayên bê binî hebûn.
Lê dema mijar bû evîn
nekarî xwe
ev dilê jar, û xênedîtî
şkênand dab û nêrît û zincîran.

HELBESTEK NÎVÇEMAYÎ

naxwazim
di wêneyên zerbûyî de birizin
hêvî, daxwaz û xwestekên te
lê
va rojêke din jî perpitî û mir
rojêke din jî bihurî bê miraz
de ka stranekê bibêje dengbêjo
stranek ku dinê pê biheje
û ez jî vekim kutiya dilê xwe
helbestek bihonim ji me re
ax..ax.....ax...

Ne bû
Dîsa wek gelek caran
Mîna kabûsek xwe berda
Li ser vi bajarê
xêr nedîtî
Baçermokên Romê
xwînxwar, devbixwîn
Û
Bi teq teqa derî
Reviyan hest
Raman hê ma
Ji serî
Ev helbest jî nivco ma
Û dîsa xwe avêtin
Bextê berxwedanê
Evîndarên evînê
dilketiyan Kurdistanê.

HETA MIN JI TE HEZ NEKIR

Heta min ji te hez nekir

Xortekî kerr

Lal

û

Kor bûm.

Heta min ji te hez ne kir

Tucar nediguherî demsal

Daran xwe ne dixemiland

Bi pelg û kulîlk

Roj ne dibîşirî û

Germ nedikir

Bajar, kolan û zevî

Jiyan wiha têrtam û

Ne xwedîwate bû.

Niha har û din im

Ji bo evina te

Ey welatê nav li min kirî

Necar, hedad

Hostayê min

Ne tenê te

Ji dar û beristan

Mar û moristan

ji Derd û belayên te ji

Hez dikim.

QELEN

feleka xayin
ji xelkê ra
şîr û mast
ji me re
êş û jan
xem û kul
didoşe.

ka bêje
ey feleka xayin
qelenê te
çend qurîş e?

ger xwîn bixwazî
va ye ez
serê xwe datînim
li ber xencerê
pêşî min bikuje !

STRANÊN ME

Naxwazim
stranên me
yên ku
bi naveroka xwe
mînak biharên rengîn in
stêrkan dibarînin
û ronahî dîkin şevên me yên reştarî
bikevin
bîrên bê bin.

stranên me
yên ku
ji sedsalan û virde
kurteçîroka me ne.

RÊWIYÊ TENÊTIYÊ

bi çavên kelogirî
bi rûyek kovanî jê dirije
rêwî me ber bi tenêtiyê.

di dilê min ê hejar de
agirê gundên şewitandî
di guhê min de
nalîna zarokên Helebçê û
barê sewalên bê hêlîn mayîn jî
xwe berda ser navmilan.

ji vê êşa mirovkuj re
ne bayê payîza hênîk kar dike
ne stranên lehengiyê
ne jî cixara
ji tituna Muşê hatî pêçan.
û mînak bizmarek li serê min bê kutan
xaltika xecê tê ber çav
û ji xwe dipirsim;
tevî çar mindalan
li bajarên mêtîngeran
wê çawa debara xwe bike.
lo...kesên ne aştxwazin
Xwedê mala we xira bike.

bi hevaltîya heyvek melûl
bi lez û bez
xatir dixwazin
banî
dar û ber
û çemên welatê min.
wek çivîkek baskşkestî
wek masiyek bê av mayî
digevizim
diperpitim
di deryaya tenêtiyê de
li dengê nas
li destekî germ digirim
da xwe pé bigirim.

mînak dayika min a diltenik dibîşire û
hembêz dike,
agirê li li ser çiyayê kêleka çepê vêketî.

ÇÎROK

hê di zarokatiya xwe de jî
rûken
hişaza
û pir jîr bû.

bav digot bila bibe parêzer
da bê parastin
mafên mirovan
dê digot bila bibe bijîşk
bo bibe derman
ji xwedî nexweş û
birîndaran re

bû bersîv
ji bo her du daxwazan
bo welat bibe azad
mirov bibin xwedî maf
bibin şareza

xwe bi ava nemiriyan şûşt
çû ket nav refên gerîla

RÊWÎ

piştî
pênc salên nefiyê
rêwî me
ber bi welat.
mîna mindalekî çar salî
bêsebir
û bê tebat im.

zû bajo ajoye
min bigihîjîne
cihê bav û kalan
dîsa bikevim kulateyn a
xalê Xelef
nanê xaltîk a xanê bixwim
li ser tenûrê
Û dîsa bi hevakan re
birgê bileyîzim
li qada serhildanê.

bajo ajoye zû bajo!
naxwazim bimirim
çav vekirî.

BI XATIRÊ WE

Îşev
dîl dibêje
rahêje
çeltika hestan
û xwe
dî kolan
û kuçeyên
vî bajarê
xopan de
berde.
her deriyek
pariyek
li ber her dilek
bîhnek
bisekine û
bicivîne
êş û janan
paşê
xwe bi ba yê
zozanên me yên hênik
çemên Dijle û Ferat
werde.
dakeve
li ser çiyayên me yên
ku bi hezaran karxezalên me
bûne nêçîr
xwe bi xewn û xeyalên wan rapêçe
û xwe
dî qada şer de
berde.

rêwî me
ber bi jiyaneke buhuştî
bi xatirê we!

Berken Bereh:

- Di sala 1954'an de ji dayik bûye
- Di sala 1980'ê de helbesta wî di kovara Tîrêj de hate weşandin û ta niha gelek helbestên wî di Nûdem, A.Welat, Jiyana Rewşen, Avesta, Hîwa, Mehname, Nivîs û hwd. Hatine weşandin
- Di dawiya 2001'ê de berhemk wî bi navê "ÊŞ" ji weşanxaneya SÎ li Stenbolê derket.

